

Branka Jurca
KO ZORIJO JAGODE

ilustracije Klara Jager

Beletrina*

V operi

Ta pozni pomladni čas so se v drami in operi vrstili dijaški abonmaji, kakor da ne bi mogli privabiti drugih meščanov.

Tega dne je imela dijaški abonma naša šola.

Marinka, moja mlajša sestra, me je že priganjala:

»Greva, Jagoda!«

Odprla je vrata. Zrak je kar vzvalovil po sobi.

Zatem pa glas iz kuhinje:

»Kam pa, puncici?«

Oh, mama!

»Mama! V opero! Na dijaški abonma! Saj sem ti že povedala!«

Namesto mene ji je seveda odgovorila Marinka, hvala bogu!

»Marinka, takoj! Samo piko na i naredim in piko na koncu stavka. Tako. Sem že gotova! Greva.«

Marinka je bila praznje oblečena. Imenitna je bila v rdeči žamestasti obleki. Na vsaki strani tankega vratu sta ji visela svetla mišja repka, njeni kitki. Široko odprte oči pa kot da bi bile polne pričakovanja.

Na hitro sem zaprla zvezek. Pri Brumnu lahko delamo naloge tudi s kemičnim svinčnikom; perfekten je Brumen, njemu gre samo za matematiko!

Bum! je zletel zvezek v aktovko.

Že sem se preoblačila.

Katero obleko naj si oblečem?

Maksi obleko?

Midi obleko?

Mini obleko?

Stala sem pred na stežaj odprto omaro z vsemi svojimi oblekami; odločala sem se in se že odločila: imela bom mini obleko, ognjeno rdečo obleko. Ognjeno rdeča barva je moja barva, zaljubljena sem vanjo in po vrhu mi tudi pristaja!

Marinki sem naročila, naj mi prinese črne lakaste čevlje, salo-narje.

Na noge sem si potegnila dimaste nogavice.

Dimaste nogavice so zadnji krik mode. Ko gredo fantje za pun-cami, pogledajo najprej noge in dimaste nogavice so tiste, ki noge polepšajo – tudi moje, punca!

Marinka je pritekla z lakastimi čevlji.

Dobro se mi godi, Marinko imam, tri leta mlajšo sestro, kdaj pa kdaj je je sama dobrota!

Tedaj pa se pojavi na našem ozkem hodniku mama.

»Jagoda!«

»No, mama?«

»Bi ne bilo bolje zate, ko bi ostala doma ...«

»Zakaj, mama?«

Seveda sem že vnaprej vedela, kaj bo povedala, pa sem jo vse-eno – takšna sem! – vprašala.

»Zato! Punca, tudi mesec dni ni več, ko boš končala s šolo ...«

»Mama, kaj se ti bojiš zame, če se jaz zase ne bojim! Saj sem Koprivova, ane?«

»Osmi razred,* Jagoda, to ni mačji kašelj! Učila bi se!«

In še kako dobro vem, kako osmi razred ni nikakršen mačji ka-šelj, a vendar – tokrat grem v opero!

---

* osmi razred – včasih zaključni razred osemletne osnovne šole

Tokrat ja, pa pika! Za nič na svetu ne bom ostala doma! Četudi bi bila bolna, bi ozdravela.

No, če bi bil v operi kakšen trapast balet – nič ne rečem, bi se mu zlahka odrekla. Špricala bi tudi kakšno drugo opero – recimo, slavno Verdijevo *Traviato*. Če ni to preneumno – ta *Traviata* še na smrtni postelji prepeva!

Danes pa igrajo v operi Smetanovo *Prodano nevesto*. O ho-ho! Kolikokrat sem jo že poslušala in gledala!

»Mama,« sem rekla, »*Prodano nevesto* igrajo. Grem, grem!«

Stopila sem pred ogledalo. Bila sem že v črnih lakastih čevljih, v salonarjih, v dimastih nogavicah in v ognjeno rdeči obleki.

Ho-ho, in frizura?

Počesala sem si goste, kostanjaste, štrenaste lase. Svetili so se. Padali so mi po hrbtu.

S prsti sem si poravnala razprto črto obrvi. Pogledala sem si v oči. Sijale so! Oči so temno rjave, mamine. Sijejo, seveda sijejo – od veselja, da grem v opero!

Z desnim očesom na žalost malo škilim, natanko tako, kakor da bi hotela s tem očesom pogledati na špičko malo prifrknjenega nosu.

»Jagoda, pridi!«

To je, seveda, Marinka.

»Tako!«

»Kaj se ogleduješ? – kot koza nad vodo!«

»No, Marinka! No, pišče – kje si?, da te primem za roko!«

Z omarnih vrat so me gledali moji ljubljenci. Tam so prilepljeni plakati Beatlov in Rolling Stonesov.

Ne skrbite! Ostajam vam zvesta! Z vami sem tako vsak dan!

Zjutraj, ko se zbudim, poškilim in že vas pozdravim.

In potem,
ko se učim,
ko se smejim,
ko jočem,
preden grem spat!

Adijo Beatlesi! Adijo Rolling Stonesi!

S praga sobe sem stekla še nazaj h knjižni polici in z nje vzela svojo spominsko knjigo.

»Jagoda, ampak kaj ti bo v operi spominska knjiga?«

»Si ti, Marinka, ena radovednica! Vse hočeš vedeti!«

»No, če ti nisi trčena!«

Stekli sva po hodniku in do dvigala.

Mama pa za nama:

»Jagoda, čim prej domov!«

Že vem ...

»Pazi na Marinko!«

»Mama, pa saj Marinka ni nikakršna šivanka!«

»Jagoda! Skupaj pridita domov! Mogoče pride po vaju oče ...«

»Ne, očetu ni treba po naju!«

Če ni ta moj oče smešen! Kot da bi me mogel obvarovati pred vsem hudim!

Z Marinko sva stekli po pločniku.

O moj bog, saj so pločniki polni avtomobilov! Lepih, lepših in najlepših avtomobilov – in tudi starih šklemf, seveda.

Šopirijo se po pločnikih!

Kje pa so pravice nas, pešcev?

Ne, ni pravice! Niti najskromnejši pešec je nima! Tudi medve z Marinko je nimava!

Hodili sva druga za drugo. Prehitevali sva avtomobile, izogibali sva se jim, prehitevali sva ljudi, zdaj sva bili vštric, zdaj sva bili spet druga za drugo.

Po Zmajskem mostu sva šli in od tu naprej po cestah in ulicah proti operi.

Hiteli sva bolj kakor Ljubljana, bolj kakor ljudje, ki sva jih srečevali, bolj kakor pomladna sapa, ki se je kdaj dotaknila tudi mojega čela.

Bil je maj.

Dan je bil že dolg.

Z Miklošičeve sem zagledala Kamniške planine. Še vedno so bile zasnežene, dotikale so se neba, bile so kot daljne in lepe čipke. Planine so čakale na planince, iz leta v leto so čakale – da, in tudi name so čakale.

Lani poleti je bilo: s Kamniškega sedla sem se spustila strmo po Turskem žlebu, po melišču, proti Logarski dolini. Lovila sem sapo, oprijemala sem se borovja, tekla sem v globel, kamenje se je rušilo, kotalilo se je v prepadne globine – oh, kakšna slast!

Toda – tokrat sem se zaletela v fanta! No, saj pravim, z ljubljanske Miklošičeve se ni pametno zazirati v planine!

Najraje bi se vdrla v zemljo! Koza kozasta! Še dobro, da sem od fanta manjša, če ne, bi – tresk! – trčila čelo ob čelo.

»Oprosti!« sem rekla.

Trapa trapasta!

In če bi se zaletela v kakšno babico ali v kakšnega dedka!

Fant pa – domišljavec! – se je zarežal, na vsa usta, in razširil roke – no, kakor da bi mu želela skočiti prav v objem!

»Punca, nisem iz zraka!« je rekel.

Toda za trenutek me je primerjava z zrakom razveselila. Zasmejala sem se fantu, primerjavi in sebi, pa ja!

Marinka je bila za pričo godlji s trkanjem. Smejala se je.

Prijeli sva se za roke, odšli sva po pločniku in se obe smejali. Smeh je še in še vzkipeval, sam od sebe, raztresel se je po sivem asfaltu in se sival med ljudi in pod avtomobilska kolesa.

»Uh, kako sem se zaletela!«

»Saj sem videla!«

»Punca, nisem iz zraka,« mi je rekel.

»Jagoda, in če ni fant?«

»Kako to misliš?«

»Tako. Dolge lase ima. Frufru na čelu ...«

»Fant je! Vseeno mi je, vem ...«

Ogrlice smeha so se znova razsule po križišču, zadele so v semafor in v avtomobile, ki so se pognali po cesti.

Semafor se je odprl, prav za naju, in stekli sva čez cesto.

Odšli sva proti operi.

Pogledala sem proti Prešernovi. Zavedala sem se: tam je Tivoli.

Pred mano je bila nepretrgana kača klopotata avtomobilov, ki so hiteli v obe smeri. Ta cesta vodi v park in Tivoli na pomlad. Še naprej na levo je Rožnik, s severne strani objema Ljubljano Šišenski hrib.

Dolgo je že minilo, odkar sem bila v Tivoliju. Kdaj že sem bila na Rožniku in na Šišenskem hribu!

Slišiš, punca, si pravim: v Tivoli moraš! Na Rožnik moraš!

V meni pa so že zazveneli verzi:

*Bil pozni mrak je,
prvi maj,
večerni maj, ljubezni čas ...*

Kdo je že napisal to nesmrtno pesem o ljubezni?

Macha! Naj živijo poeti!

Zatem sva z Marinko že v operi, v tej prastari, čudoviti in – nič ne rečem – ampak, kar je res, je res – v tej že kar hecni bajti.

Marinka je bila s svojim petim razredom v loži prve vrste, jaz pa sem se znašla v parterju na rdečih plišastih stolih.

Z očmi sem poiskala Marinko. Našla sem jo, bila je v loži nasproti odra. Nagnila se je in se zazijala strmo podse, naravnost v parter.

»Marinka! Maaarinka!«

Zaslišala me je. Prepoznala me je po glasu in me poiskala. Pomahala mi je z desno roko in zaklicala:

»Jagoda! Kaj me kličeš! Tiho bodi!«

Huda je bila, saj sem jo poklicala pred drugimi. Tudi Marinka je hotela biti samostojna, vsaj v operi!

Ta večer je bila to potem tudi vsa moja skrb za Marinko.

Komaj sem čakala, da so luči v operi pomežiknile in ugasnile.

Zakaj?

Zato, da bom čim prej zaslišala Ladka Korošca,* tega našega Kecalca, tega božanskega mešetarja!

---

* Ladko Korošec (1920–1995) – eden najvidnejših slovenskih opernih pevcev druge polovice 20. stoletja, ki se je poslušalcem najbolj vtisnil v spomin po vlogi mešetarja Kecalca v operi *Prodana nevesta*

Korošec je zapel arijo. Vzdrhteli smo. Prevzelo nas je nagajivo, veselo valovanje.

Cela opera je trepetala od njegovega glasu. Pel je z globokim gromkim in nagajivim glasom.

Zaploskali smo mu.

Ploskala sem že tako navdušeno, da sem imela čisto rdeče dlani.

Ladko Korošec, ta naš Kecal, je arijo znova zapel, mi pa smo mu spet zaploskali, toda dirigentu je bilo tega našega ploskanja dovolj, nekajkrat je udaril s taktirsko paličico po mizi pred seboj in tako je stekla opera po svoji utrjeni komedijski poti.

Marinka iz opere, in seveda ne moja sestra, se je poročila z Jan-
kom mimo vseh zapletov in razpletov!

Ljubezem jima je bila usojena!

Srečneža!

Ampak če to ne diši po limonadi! Če vse lepo steče! No, če zdr-
sita zaljubljenca kot po maslu v zakonski pristan!

Če ni na koncu koncev to že bevanda, z vodo razredčeno vino!

Tri gosi in deseta potencia

Ideja, da gremo po operi h Korošču po avtogram, se mi je porodila že doma – zato sem tudi vzela s seboj spominsko knjigo.

»Punce, gremo!«

Opera se je končala. Frčafele in frkovci so začeli vstajati, že so se rinili proti vratom.

Irena, moja sestrična, po očetovi strani, me je presenečeno pogledala.

»Po avtogram?«

»Perfektno! Gremo!«

To je povedala Jerica.

Preden sem prišla na sedanjo šolo – našo na Nunskem trgu so pred dobrim letom ukinili – sta bili Irena, moja sestrična in Jerica, prijateljici in sošolki – v isti hiši stanujeta!

Jerice ne maram! Morda sem na Jerico tudi malo ljubosumna? Ne vem. Vem samo to, da je ne maram, pa je!

Irena je že veselo vprašala:

»Kam bomo pa šle po avtogram?«

»Za oder vendar! Zadaj! Tam ima vsak igralec tudi svojo ložo, kjer se spreminja kakor kameleon!«

To sem tako odločno povedala, kot da bi bila že kdaj tam.

»Greš z nami tudi ti?« je Irena vprašala Nejca.

Nejc se je na vsa usta zasmel.

»Koze kozaste! Kar pojdite! Do njega tako ne boste prišle!«

Repka, debeluška, prava brentica, se je s svojim fantom Bobijem ponujala, da gre z nami, jaz pa sem jo zavrnila.

»Ne ne! To bi nas bilo potem kar preveč!«

Šolarji so kričali drug čez drugega, prerivali so se, tekali so proti izhodu, kot ovce za soljo so se stiskali, kričali so, da bi lahko poštenemu človeku počil bobnič.

Metelčico, profesorico risanja, sem zdaj zagledala sredi živega toka šolarjev – kar nesli so jo na svojih valovih.

Naš ravnatelj, Gromska strela, je stal ob ložah na levi. Čakal je, da steče hudournik mimo. V usta si je vtikal neprižgano pipo. Bilo je, kot da ne bi bil zadovoljen z nami.

Tedaj sem se spomnila Marinke. Pogledala sem proti ložam, medtem pa so se vame že zazirale prazne oči opernih lož.

No, prava reč, četudi Marinke ni več, sem pomislila. Ji pač ne bom rekla, naj me počaka.

Pomislila sem: saj tudi Marinka ni več nikakršen otrok!

Iz opere smo šle pri zadnjih težkih hrastovih vratih.

»Ampak ti boš šla prva,« je rekla Irena.

»Seveda! Za izvidnico bom!«

»Kam se mi bo pa ta Kecal podpisal?« je vprašala Jerica.

»Vsaki bom iz svoje spominske iztrgala list papirja ...«

Kako sem le mogla vzeti s seboj to kretensko spominsko knjigo, sem pomislila. Bilo mi je neskončno žal, da sem vzela prav to knjigo. Prav to spominsko knjigo z neumnimi verzi:

*Ne pozabi ti na mé,
kakor jaz ne bom na té!*

in

*Kdor z malim zadovoljen ni,
ta velikega vreden ni.*

Gotovo, stokrat, milijonkrat bolj pametno bi bilo, da bi vzela zvezek s seboj!

A vendar sem iztrgala iz te svoje zlate in na moč otročje spomin-ske knjige vsaki list papirja pred stopnicami, ki peljejo do pevcev.

Tu mora biti naš Kecal. Tu mora biti Ladko Korošec.

Znašle smo se na svetlem hodniku, srce sem čutila v grlu, oh, kako sem bila vznemirjena.

Nič nismo vedele kam. Bile smo kot tri gosi.

Ozirale smo se na desno, na levo.

Star mož s sivimi lasmi in sivimi zalisci nam je prišel naproti. Vprašal nas je, kaj bi rade. Povedale smo mu in odpeljal nas je do Koroščeve lože. Odprl je vrata.

In že smo kot tri gosi vdrle v Koroščevo ložo.

Ladko Korošec, ta naš slavni Kecal, je sedel pred ogledalom – še samo hip in spremenil bi se spet v navadnega Ladka Korošca.

»Ne zamerite, prosim,« sem rekla, ampak glas mi je kar zadržgnilo, »po vaš avtogram smo prišle.«

Korošec se je kot na ukaz zasukal na stolu, obrnil se je proti nam in rekel:

»Punce, ste ve tako ploskale?«

»Pa še kako,« sem rekla, »dlani sem imela vse rdeče!«

»Jaz tudi!«

»Jaz tudi!«

To sta bili Irena in Jerica, seveda!

»Veseli me, da ste prišle po podpis.«

»Veste,« je rekla Jerica, »jaz sem gledala *Prodano nevesto* že dva-krat.«

»Jaz pa sem danes gledala in poslušala *Prodano nevesto* že petič: pa z očetom, pa z mamo, pa z Marinko, pa sama, pa s šolo. Prosim, podpišite se v spominsko knjigo!«

»Zakaj pa ne!« je rekel Korošec. »Če se podpisujejo nogometaši in popevkarji in popevkarice, se bom pa še jaz!«

Je bil pa že imeniten, ta Ladko Korošec!

Če sem pomislila, da bo vzel v roke spominsko knjigo in kako se bo začel delati norca iz tistih neumnih verzov, bi se najraje kar v zemljo vdrla. Zato sem jo na hitro odprla in rekla:

»Tu se podpišite, prosim!«

Ladko Korošec, se pravi Kecal, je knjigo, ne da bi jo prelistaval, kje se mu je pa dalo!, dal na toaletno mizico in napisal:

Opera. Moja stota predstava Prodane neveste.

Spet se je zazrl v nas, v tri gosi.

Vprašal je Ireno:

»Kolikokrat si pa ti slišala *Prodano nevesto*?«

»Trikrat.«

No, in potem je začel s podpisovanjem; meni se je podpisal v spominsko knjigo petkrat:

Kecal

Ladko Korošec

Kecal

Ladko Korošec

Kecal

Jerici dvakrat in Ireni trikrat.

Bila sem srečna. Kar raznesti me je hotelo. Glej, glej – še spominska knjiga je pridobila!

»Punce,« je rekel naš Kecal, »da si boste zapomnile za vse življenje, kako ste me obiskale, bom vsem trem še enkrat zapel to arijo. Velja?«

Stale smo pri vratih. Bile smo strašansko srečne in v strašanski zadregi smo bile, no, kot prave tri gosi.

Ladko Korošec pa je vstal in zapel.

*Vem za mladenko,
ta je bogata,
je bogata.
Skrinjo ima,
skrinjo ima,
skrinjo polno zlata ...*

Iz grla mu je vrel glas – kakor vre voda v gejzirju. Pomislila sem: joj, ima pa ta Korošec milijone v grlu! Pa je raje ostal tu, pri nas, da lahko daje nam, frčafelam, podpise! Lahko bi prepeval tudi v metropolitanski ali pa milanski operi, s suhim zlatom bi ga plačevali!

Kako smo prišle ven iz opere, ne vem. Samo to vem, da je bila asfaltirana ploščad pred opero že opustela.

Pomislila sem: kje je Marinka?

Ne, Marinke ni bilo nikjer več.

Avša avšasta, ta Marinka, sem pomislila, lahko bi me počakala!

Četudi je šla sama domov – prava reč!

»Ali ni ta Ladko Korošec perfekten?« je rekla Irena.

»Uh, perfekten na kubik!« je rekla Jerica.

»Kaj na kubik! Korošec je perfekten na deseto potenco!« sem rekla.

In še tisti hip sem se zavedela, da sem s to deseto potenco važna, važna, važna, pa še kako važna!

»Zapojmo še me!« je rekla Irena.

Vse tri smo pele. Globoko smo pele, še bolj globoko, saj to je vendar basovska arija:

Vem za mladenko ...

Pele smo, dokler nam niso avtomobili vzeli naših glasov. Na križišču se je prav zanje odprla zelena luč. Motorji so s takšno silo zahrumeli, da smo kar onemele.

Ne, z motorji ni bilo moč tekmovati!

Irena in Jerica sta odšli domov, jaz pa sem odšla sama proti domu. Odšla sem po Zmajskem mostu, pod mostom je počasi tekla po betonskem koritu negibna, v noč potopljena Ljubljana.

Doma je bil tajfun Kleopatra

No, doma je bil potem pravi cirkus.

Vrata mi je odprl oče.

»Punca, ja kje pa si bila?«

Oče me je vprašal s takšnim glasom, kot da bi hip prej doživel, kako se svet podira!

»Ja v operi, ane?«

»V operi že! Ampak po predstavi – to mislim – kam si šla?«

»Nikamor!«

»Ne govori! Z Marinko sva te čakala, čakala, čakala, tebe pa od nikoder! Punca, kot da si se v zemljo vdrla!«

»Če pa rečem, da sem bila v operi!«

»Le kaj tvežiš!«

»Pa je res! Če rečem, je res!«

Tedaj je prišla na hodnik še mama, v kombineži, na nogo pa si je nategovala nogavico.

»Otrok, ja kje si bila?! Ležala sem že, z očetom pa sva te hotela iskati, na vso silo sem morala vstati ...«

»Pa ne da sta me hotela iskati na policiji!?«

In še isti hip sem zagledala skozi odprta vrata svojo ljubo sestričo Marinko. Slačila se je, mišja repka svetlih las sta bila že razvezana, lasje razčesani in bila je v pižami!

Tako me je pogledala, kot da sem zdaj od mrtvih vstala.

Samo uzrla sem jo in že me je zgrabila takšna jeza, da bi ji najraje prisolila klofuto.

Ampak kakšno klofuto?

Takšno klofuto, prav res, da bi iz Marinke nastala palačinka!

»Smrklja!« sem rekla, jezna kot puran, »ali me nisi mogla hip počakati?!«

Oh, ko bi imela tri leta starejšega brata! Brat bi me ščitil, seveda, varoval bi me, vzel bi me s seboj: v opero, v dramo, na ples, na zabavo.

Toda kaj, ko imam samo Marinko!

»Da veš, čakala sva te, z Marinko! Pa ne hip, kar precej časa je minilo – Jagoda, tebe pa od nikoder!« je rekel oče.

Oče je bil že kar precej razburjen! Brki, na katere je bil tako ponosen, so mu sršeli vsaksebi. Čelo se je zgubalo, cela harmonika gub se je nabrala po čelu. Sivomodre oči so se pretirano svetile, kot polževe na dveh pecljih so bile. Vse na njem je govorilo o pravi jezi.

Ne, ničesar ni mogel prikriti.

Ne, moj oče pa že ne bi bil za diplomata!

»Pa saj me ne pustite do besede!«

»Saj res,« je rekla mama, »naj pove!«

Odprla sem spominsko knjigo in pokazala na slavne avtograme.

»Po avtograme smo šle. Jaz in Irena in Jerica, tudi ta se je prišutila! K Ladku Korošču smo šle – po avtograme. Tako! Da veste!«

»Ampak, če si si to zdaj izmislila?« je rekla Marinka.

Spominsko knjigo sem položila na mizo.

Oče in mama sta se zastrmela v pevčeve podpise, Marinka pa, ki je sedela po turško na postelji, je skočila kot mačka – buš! – s postelje k mizi.

»Veš kaj, Jagoda,« je rekla užaljena Marinka, »po Koroščeve avtograme bi me pa že lahko vzela s seboj, ane?!«

Namrdnila je šobo.

»Če ti je prav ali če ti ni, ta podpis bom prerisala!«

Slabe volje ni bilo nikjer več. Pred Marinko sem se lahko izkazala.

»Marinka, sem rekla, ni ti ga treba prerisovati! Izrežeš in prilepiš lahko dva njegova podpisa, enkrat Kecal in enkrat Ladko Korošec, pa lahko ju prilepiš tudi na svoje čelo!«

Marinka je bila vesela, kot da sem ji podarila več od gore zlata!

Mama je vzela iz predala ruto – bolela jo je glava – zato si jo je močno zavezala okoli glave.

»Saj, rekla sem, počakajmo! Ti pa« – to je veljalo očetu – »si me že iz postelje vrgel!«

»Noč je noč! In punca je mlada, ane?!«

Oče se je pomirjal. Bled je še bil, saj se je razburil, a v tistih sivomodrih očeh pa je tudi že tičal smehljaj.

»Jagoda, če boš šla še kdaj na lov za avtogrami, boš povedala,« mi je rekel.

»Oče, bom bom bom! Samo ti me ne hodi več čakati!«

Marinka je prinesla škarje in izrezala oba avtograma. Vedela sem lahko, da se bo postavljala z njima v razredu. Dovolj dobro sem jo poznala!

Šla sem v svojo sobo.

Burja je v hipu minila, že se je polegla, završalo je, kot tajfun Kleopatra se je zvrtnčila.

Oče in mama sta se še prepirala.

Kdo drug – spet sem jaz kamen spotike!

Šla sem k njima. Na pragu sem rekla očetu:

»Pusti, no, mamo! Naj se naspi!«

Odšla sem, onadva pa se nista več prepirala.

Ugasnila sem luč. Okno sem na stežaj odprla, odgrnila sem tanke bele zavese in se nagnila skozi okno in v noč.

Noč je bila mirna. Južna sapa je pregibala zavesse. Luna je kot z zelenim mlekom oškropila grajski hrib, strehe in zvonika.

Doma sem v stolpnici, v devetem nadstropju. V isti višini s konicico zvonikov!

Zelena mesečina se je razlila po grajskem hribu, po brezah, po akacijinih grmih, po jesenih in kostanjih in tudi po rokah na oknu.

Pogledala sem dlani. Ozke so, kot dve školjki sta, kot školjki brez bisera.

Grajski hrbet in jaz sva si bila čisto blizu. Če bi stegnila desnico, se mi je zazdelo, da bi se ga lahko moji prsti dotaknili. Vem, če bi pobožala to pozno uro akacije, bi se potajili akacijini trni, ne, ne bi me ranili.

Akacije so cvetele. Njihov omamni vonj je zavel prav do sem, cel grajski hrib jih je poln.

Odmaknila sem se od okna, potopila sem se v temo sobe in že me je zalila žalost.

Kdove – je bila to žalost ali hrepenenje?

Segla sem na knjižno polico, po ustno harmoniko. Nastavila sem jo na ustnice in zapihala, glasovi so se mi polno odzvali.

Zaigrala sem tisto:

*Kaj se ti fantič v nevarnost podajaš,
čez Sav'co v vas hodiš,
pa plavat' ne znaš ...*

Zatem sem prižgala luč. Oblekla sem spalno srajco, legla sem v posteljo in znova sem ugasnila luč.

Spanca pa ni bilo.

Naenkrat sem zaslišala doneči, nagajivi glas Kecala:

Vem za mladenko ...

A čudno, še vedno sem bila nepotolažena in vznemirjena.
Joj, če se jaz nisem trapasto zaletela!
Veš, nisem zrak, mi je rekel.
Gledala sem temo. In že se mi je rodila pesem, melodija, vse
hkrti. Tiho sem si zabrundala:

*Mlada sem, mlada,
srce me boli ...*

In čudno, pesem me je potolažila.
Vprašala sem se: Je pesem vredna? Ni vredna? Ni vredna nič?
Niti piškavega oreha ne?
Ni vredna – je vredna ...
Zame je vredna, pa je! sem si rekla.
Znova sem prižgala luč, vzela sem zvezek in napisala vanj pesem
z notami.
In Kecal? Kako je pel Kecal? Sama sebi sem se nasmehnila. Kak-
šno pesem sem pa jaz napisala?
Kakršna je, takšna je – moja je!
Ugasnila sem luč in znova zapela:

*Mlada sem, mlada,
srce me boli ...*

Pesem me je potolažila. Zvila sem se kot polž in trdno zaspala.

Oče, zaplešiva

Uči se! Uči se! Punca! sem si govorila.

Sedla sem za mizo. Trdno sem bila odločena, da se bom zgodovino naučila.

Na pamet?

Pa na pamet! Tako, kakor je želela in zahtevala naša zgodovinar-ka Ofenziva – naj ji bo!

Zgodovinsko knjigo sem vrgla po mizi, po ultrapasu.* To, vidite, je moja posebnost. Tudi krožnike zaženem po mizi na enak način. Krožnik in kozarec. Vsakemu. To je ob nedeljah, ko skupaj kosimo in kadar točimo pri kosilu rizling.

Vsem, kolikor nas je pri hiši, zastane dih.

Prepričani so, da bo kozarec zadržal po plošči, do roba in čez – jaz pa se vzpnem na prste in pogledam za kozarcem. Kozarec se ustavi, kakor se mora: pred mamó, pred Marinko, pred očetom, pred mano.

Vsi po vrsti si oddahnemo. Kaj si ne bi, saj so že večkrat slišali drobljenje porcelana in žvenketanje steklovine naših kozarcev.

Kar je res, je res, to kaže, da imam tudi žonglerske sposobnosti, toda, ljudje božji, zaenkrat se moram še zgodovino naguliti.

Odprla sem knjigo in ponavljala na glas.

Od nekdanj se rada učim na glas. V knjigi vidim besede, stavke, fotografije, diagrame, a ker se učim na glas, vse to tudi slišim. Ne, ne drdram kar v tri dni, vso to učenost ponavljam s poudarkom,

---

* ultrapas – obloga iz umetne trde snovi, ki služi zaščiti lesenih površin

tudi glasovno in ne samo miselno. Iz zvezka strgam list in nanj potem pišem še letnice in kraje, da si vso to godljo s partizanskimi ofenzivami laže zapomnim.

Da bi jih vrag!, te partizanske ofenzive!

Kdaj so bile? Kje so bile? Na glas, po tiho, po sistemu.

Tedaj so se odprla vrata moje sobe. Na stežaj. Vem, na pragu je bil, pa čeprav se niti ozrla nisem, moj oče, seveda! Moj dobri, zlati, skrbni, tečni oče!

Ne, pri tej hiši pa res ni nikoli miru!

»Oče, vidiš, ane? Učim se!«

Vstala sem in se obrnila ter ga pogledala: vsa vrata je zaslonil; visok je, močan in mogočen, gore bi lahko prestavljal.

»Jagoda, in kaj se učiš?«

»Oče, zgooodovino!«

»In kje si zdaj pri zgodovini?«

»Pri partizanskih ofenzivah sem!«

»Punca – doživel sem jih!«

»Vem, vem, vem – in pusti me! Naguliti se moram ofenzive! Razumi!«

Presedla sem se in se obrnila proti steni.

Znova sem začela na glas ponavljati, oče pa se je hotel pogovarjati. Govoril je, slišala sem njegov glas, a ga nisem razumela. Po pravici povem, ne slišati ne razumeti ga nisem hotela!

Ponavljala sem glasneje, a tudi oče je govoril glasneje.

Oba sva kričala, zamašila sem si ušesa, ponavljala sem, kričala sem, žile na vratu so se mi napele. In že sem se obrnila proti očetu, ko sva se hkrati začela smejati, bleščeče jagode smeha so se razsule po sobici. Do solz sem se nasmejala, sredi smeha pa sem rekla:

»Oče, saj vendar vidiš, ane – učim se. Res se učim!«

»Jagoda, ampak zdajle me je spreletelo, da si kot v kasarni* v tej sobi!«

Začudila sem se. Zakaj kasarna?

Ta oče!

Znova sem se zazrla v očeta, videla sem, česar prej še nisem videla – kako je oče svečan in imeniten!

Gotovo ga je razsvetlila svetla misel.

Vame so zdaj jasno in odločno gledale sivomodre oči, čelo je bilo mirno kot izklesano in gubice ob očeh so bile drobne, kot da prinašajo nekaj veselega. Svetle brčice so bile veselo privzdignjene – takšnega očeta imam rada!

»Oče, kako to misliš?«

»Jagoda, saj ti si živa kot poper, kot iskra ...«

»Oče, saj res! Zaplešiva!«

Že sem začela prepevati popevko Johna Lennona.

Vstala sem, odmaknila sem stol in zaplesala šejk. Očeta sem prijela za roko, povlekla sem ga za sabo – naj zapleše z mano! Oče pa toliko, da se ni razjezil, otresel se me je in rekel:

»Ne nori, no!«

»Ali nisi rekel, da sem kot živo srebro ...«

»Punca ...«

»In še res je!«

»Punca – ne nori!«

»No, oče, kaj je narobe?«

»Ja, kaj boš vse življenje gledala v steno?«

»Kam pa naj gledam?«

---

* kasarna – vojašnica

»Mizo si postavi vendar postrani! Od okna do stene!«

Sredi plesnega koraka sem obstala, začudeno sem zrla v očeta. To pa res ni od muh!

Oče je tudi že porinil mizo k oknu.

»Punca, nič kasarne doma! Tako vidiš, bo zavela vate pomladna sapa in večerno sonce te bo tudi lahko obsijalo. Samo, da ne boš imela kasarne! Še po japonsko vijolico grem ...«

Oče je odšel po vijolico.

Ozrla sem se po svojih ljubljencih. Rolling Stonesi in Beatlesi so me gledali z omarnih vrat spodbudno in že izzivalno.

Nagnila sem se skozi okno. Zadihala sem s polnimi pljuči. Če bi bilo po moje, bi stanovala še višje, višje, višje, nekje pod oblaki. Od tam, z višine, bi gledala na mesto. Hiše bi bile kot igrače, in ljudje drobni kot mravlje, avtomobili kot drobni hrošči. Pogovarjala bi se z vetrom, z oblaki, s pticami.

Pogledala sem na desno. Pred mano je bila stara Ljubljana. Vide-la sem strehe nizkih hiš s starimi dimniki in z gozdom televizijskih anten, videla sem široka zvonika baročne stolnice, ki sta se zarisala v jasno zeleno modro nebo.

Večerna zarja je pozlatila strehe starih hiš, mesto, staro mesto in naprej novo mesto. Večerna zarja se je ujela tudi v steklih avtomobilov, ki parkirajo na naši ulici – megle avtomobilskih hlapov pa ni mogla razgnati. Morda se je zato umaknila s križišča in pozlatila še bolj radodarno grajski hrib.

Z grajskim hribom sva si bila vštric. Gledala sva se.

Pomladanski dež je razmočil zemljo. Toplo sonce je izzvalo po vsem hribu na tisoče zelenih eksplozij. Divje zelena trava je porasla brežino. Mogočni hrasti so stiskali veje skoraj do okna. Vame je zavela mehka pomladna sapa.

Tedaj se je vrnil oče z japonsko vijolico – z grmičkom veselja! Vse polno velikih vijoličastih cvetov se je zaziralo vame.

»Poglej, koliko popkov ima!«

Oče je nežno odstranil z lopatasto dlanjo temno zelene liste japonske vijolice.

»Ta pa je rodna!«

»Tu naj bo! Na koncu mize! Da te ne bo ovirala! Japonska vijolica je nežna rastlina. Čutila bo, če jo boš imela rada. Vse, kar živi ...«

Zardela sem – dobro, da oče tega ni zapazil.

Sem nežna?

Nisem nežna?

No, bo oče zdaj odšel? Toda oče se je že zapičil v mojo luč v sobi. V luč, ki mi je razsvetljevala mizo. Svetila je s stropa in mi metala lastno senco na mizo. To je že res, pa prava reč! Če sem naredila pri tej luči že vse razrede, bom pa še zdržala teh nekaj tednov!

»Jagoda, kupiti ti moramo pošteno luč. Že zadnjič sem si rekel, da ti bom kupil lučko, takšno za na mizo.«

»Takšno, kakor jo ima Irena?«

»Takšno, ali še boljšo. Pojdi, greva v štacuno!«

»No, oče, kupi jo sam!«

»Punca, to pa ne! Ti boš svetila in ne jaz! Z mano!«

Bil je že nestrpen.

Mama je že začutila burjo, prigovarjala mi je, naj grem z očetom.

»Že grem, že grem,« sem rekla z nejevoljo, a tudi z veseljem.